

INNSPILL TIL REGJERINGENS
HANDLINGSPLAN FOR DELTAKELSE
I KULTUR-, IDRETTS- OG
FRILUFTSLIVSAKTIVITETER

Desember 2023

NORGES
MUSIKKORPS
FORBUND

HVA ER KORPS?

Kjerneaktiviteten i korps er opplæring og samspill. Det innebærer at medlemmet utvikler ferdigheter på et instrument eller innen drill, både alene og i fellesskap med andre. Musikk- og mestringsopplevelsen som et mål i seg selv står sentralt.

Den faglige opplæringen er profesjonalisert og utøves av musikkpedagoger, mens aktiviteten driftes på frivillig basis av foresatte og medlemmer.

Korpsets viktigste oppgave er å skape et relevant og tilgjengelig korpstilbud for både bredden og eliten. Dette innebærer å jobbe målrettet med inkludering og rekruttering ved å invitere nye inn og ta vare på de som begynner.

FAKTA

Dagens situasjon i korpsbevegelsen for barn og unge

- Nesten 60.000 medlemmer i musikkorps i dag, over 50% er barn og unge under 26 år.
- Også korpsene erfarte å miste medlemmer under korona, per 1.1.23 var så godt som alle tilbake og ser vi på utviklingen gjennom 2023 ligger vi an til å passere før-korona tallene for medlemskap med god margin.
- Ønske fra unge medlemmer om at korpsaktiviteten tilpasses deres hverdag.
- Over 10.000 begynner i skolekorps hvert år, men etter to år slutter 50%, og etter fem år har 80% sluttet. I gjennomsnitt blir barn og unge nesten tre år i skolekorps.
- Lokale foreldre og foresatte som drifter skolekorpsene er en verdifull ressurs, men møter utfordringer med stadig økende krav til profesjonalisering av driftsvilkår for korps. Eks lovverk lite tilpasset et frivillig arbeidsliv, organisering, tilgang på lokaler og kompetanse i opplæring mm.
- Analyser viser at korpsene rekrutterer best i kommuner der inntektsnivået er fra midt til høyt. Samtidig er det en svak sammenheng med utdanningsnivå som går andre veien, kommuner der utdanningsnivået er under snittet har høyere andel korpsmedlemmer.

ØKT DELTAKELSE I KORPS STYRKER SOSIAL BÆREKRAFT

Vi vet at deltakelse i fast organiserte fritidsaktiviteter styrker individet, bygger fellesskap, gir lokal tilhørighet, og skaper en trygg arena, spesielt i utfordrende perioder for ungdom. Å lære å spille et instrument og delta i korpsaktiviteter gir også en god opplevelse og mestringsfølelse.

Regjeringens strategi for kulturfrivillighet «Rom for deltakelse» og den tverr-sektoriell signeringen av *Fritidserklæringen*, Folkehelsemeldingen og nå pågående prosess for *handlingsplanen for deltakelse*, må henge sammen slik at de resulterer i et godt løft for barn og unge i kulturfrivilligheten. I tillegg blir det viktig å følge pågående og tidligere forskning på feltet, spesielt er den publiserte Nøkkelinnsikten fra prosjektet ICYVOL om barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter, veldig interessant.

Norges Musikkorps Forbund (NMF) skal gjøre vår del for å bli en betydelig aktør i å realisere målene. Vi investerer nå i et *Ungdomsløft* som favner musikkorps fra nord til sør fra 2024, og 10 år fremover. Vi vil også fortsette å investere i den uvurderlige rollen hundrevis av engasjerte frivillige spiller, dirigenter og trenere, som leder korpene og barna, så vel som andre barn. Sammen gir dette en meningsfull oppvekst og en unik læringsopplevelse gjennom musikk på fritiden, og et reelt løft og flere med!

UNGDOMSLØFTET I NORGES MUSIKKORPS FORBUND 2024 - 2034

Vårt initiativ, Ungdomsløftet, er en kunnskapsbasert og praktisk satsning designet for å styrke deltakelse og inkludering i korpsmiljøet. Initiativet startet som en ide i 2022, fortsatte med utvikling og testing av piloter i 2023, og vil være i drift i ti år fra 2024. Med en nasjonal rekkevidde skal vi gjennomføre tiltak i samarbeid med 240 lokale korps årlig, hvor hverdagsøvelsen og drift er i fokus.

Målet er å beholde 80% av medlemmene i alderen 13-19 år, opprettholde antall årlige nyinnmeldte medlemmer i skolekorps på 10.000, sikre større mangfold og øke antallet 10-åringer i korps med 40%. Samtidig har vi som mål å være en tydelig bidragsyter for sosial bærekraft lokalt.

Forventet effekt er mindre utenforskap, redusert skolefravær, redusert bruk av forebyggende helsetjenester, positive utslag på rus- og kriminalitetsstatistikken, samt økt demokratiforståelse og valgdeltakelse blant ungdom. Vi følger opp med grundig forskning for å sikre kontinuerlig oppdatert kunnskap, og justerer prosjekttiltakene deretter.

Funn fra workshops og tilbakemeldinger fra korps som deltok i piloten til Ungdomsløftet i 2023

“Det viktigste for ungdom i korps er å ha venner, få utvikle seg og like musikken”

“Korps med høy aktivitet beholder medlemmer lengre enn andre”

Nettopp på grunn av den sosiale utviklingen hos barn og unge er fritidsaktiviteter viktig i oppveksten.

- Hedvig Montgomery, psykolog

1

VÅRT VIKTIGSTE BIDRAG FOR Å INKLUDERE FLERE BARN OG UNGE

Som landets største frivillige kulturorganisasjon for barn og unge vil vårt aller viktigste bidrag være å sikre et best mulig korpstilbud som er attraktivt og tilgjengelig for alle som ønsker å spille eller drille sammen med andre. Vår hovedstrategi er å styrke det enkelte medlemskorps. Det er der, på hver korpsøvelse, at frafall oppstår og nye finner sin plass og suksesser skapes.

For å oppnå et best mulig korpstilbud må vi jobbe kontinuerlig på flere nivåer. Vi må jobbe praktisk gjennom det enkelte medlemskorps, og mer strukturelt og utviklingsbasert på organisasjonsnivå i forbundet.

Lokalt korpsnivå

Sikre et korpstilbud som oppleves relevant og åpent for innbyggerne

Sikre medvirkning fra medlemmene til å utforme et musikktilbud som oppleves relevant og attraktivt for målgruppen, samt god musikkfaglig ledelse gjennom moderne musikalsk ledelse.

Sikre trygge og inkluderende læringsmiljø i korps

Sikre at ressurspersonene tilknyttet korpset har nødvendig kompetanse, og fokus på å legge til rette for et korpsmiljø som oppleves trygt, imøtekommende og åpent.

Utvide korpsenes nedslagsfelt for rekruttering – la flere få kjennskap til korps

Ved å øke kunnskapen om innbyggermassen i eget nærmiljø kan man utvikle rekrutteringsmetoder som treffer målgruppen bedre.

Ta initiativ til å bygge nettverk med lokale lag og foreninger

Dette innebærer å se muligheter for samarbeid for å sikre at frivilligheten står samlet om oppgaven.

Aktivt arbeide med omdømme og kjennsapsbygging for å styrke korps som fritidsaktivitet i nærmiljøet! Bryt ned barrierer som fordommer og stigma, og vis frem verdiene fellesskap, trygghet, mestring og utvikling.

Nasjonalt organisasjonsnivå

Utrulling av Ungdomsløftet 2024-2034

Vi vet at det er på øvelsen og treningen frafallet skjer. Målet er; flere med lengre og økt bredde blant medlemmene. Dette skal vi få til ved å tilby støtte og utvikle korps og medlemmer der de er i korpshverdagen, på øvelsen. Satsningen bygger på teori om positiv ungdomsutvikling, datagrunnlag fra egne og nasjonale registerdata, spørreundersøkelser og medvirkningsfora, forskningsrapporter og stortingsmeldinger.

Ha og utvikle kunnskap og data

Faktakunnskap fra aktiviteten og effekten av deltakelse i fast ukentlig fritidsaktivitet vil posisjonere oss til å ta informerte valg fremover. Dette vil skape ringvirkninger lokalt og gi innsikt om medlemmene nå og fremover. Vi skal dele data med andre som jobber med tematikken og bidra aktivt inn i all forskning og datagrunnlag som utvikles av andre.

Støtte opp om arbeidet for lokale fritidserklæringer og bidra inn i felles dugnad

Informere og motivere korps til å stille på [ALLEMED](#)-dugnader når disse blir gjennomført i korpsenes lokalmiljø, svare opp på høringer som er relevante for korpsdriften og dele informasjon om korpsenes behov for å styrke en helhetlig og inkluderende korpsdrift.

Videre vil vi bidra inn i styringsgruppen Nasjonal Dugnad mot fattigdom og utenforskap (NDFU) og i erklæringsgruppa for Fritidserklæringen, og støtte opp under prioriterte innsatsen besluttet derfra.

Ta vare på det frivillige engasjement og skape overskudd for inkluderingsarbeid:

Mangel på kompetente og nok hender, og krav til stadig mer profesjonalisering av drift, påvirker den lokale driften. Vi skal jobbe tett med korpsene, tilby god veiledning og utvikle verktøy som styrker korpsdrifter og avlaster de frivillige, samt fokusere på ungdoms- og bredderekruttering og inspirere til økt foreldreengasjement. Vi skal jobbe inn mot myndigheter og politikere for å skape best mulig rammevilkår, tilby gode digitale driftsløsninger, slik at flere kan engasjere seg og korpsene kan bruke tiden sin på å drift av kjerneaktiviteten og få med og beholde barn og unge

Styrke fremtidens frivillighet

Stadig færre ønsker å forplikte seg til langsiktige verv. Dette treffer korpsdriften hardt. Dette adresseres gjennom holdningsskapende informasjonsarbeid, og gjennom å utvikle ressurspersoner for fremtiden. Innsatsen retter seg mot aktive medlemmer og foresatte.

Gi god og tilgjengelig informasjon

Bidra til økt synlighet og styrke kjerneaktivitetens omdømme blant nye målgrupper. Dette gjør vi gjennom rekrutteringskampanjer, utvikling av informasjonsmateriell og sikre digitale løsninger og nettsider som er tilgjengelig for flere brukergrupper.

Skape fellesskapsarenaer

Alle skal med i praksis! Utarbeide insitament som belønner inkludering og mangfoldsarbeid i korps. Bruke historiefortelling som metode for å fremme aktive og inkluderende arenaer som lykkes.

Smart og effektivt organisert forbund

Vi skal bygge opp og forvalte et aktivt utviklingsmiljø for og sammen med korpsene. Dette fordrer at vi fortsetter å utvikle verktøy som bidrar til å forenkle korpsadministrasjonen i hverdagen, og at vi har en organisering og kompetanse som er relevant.

Styrke korpsomdømme og gode holdninger

Korps er en aktivitet med lange historiske røtter og sterke tradisjoner, dette påvirker hvordan andre ser oss og hvordan vi ser på oss selv. Vi tar tak i dette gjennom blant annet eksterne kampanjearbeid for de som ikke kjenner oss, og å introdusere korpsbevegelsen for et holdningsprogram for musikanter og ressurspersoner fra 15 år og opp.

Forstå barrierer

I partnerskap med andre lag- og foreninger og ulike myndighetsnivå skal forbundet fortsette arbeidet med å avdekke barrierer for deltakelse og finne gode løsninger på utfordringene.

2

HVA TRENGER VÅR ORGANISASJON FOR Å INKLUDERE FLERE?

Korps trenger et velfungerende lokalt økosystem, med grunnskolen i sentrum og hvor laget rundt barnet styrkes. Frivilligheten og korpset må medregnes i laget. Fritidserklæringen må ligge til grunn og være forpliktende i alle landets kommuner.

Lokalt korpsnivå

En aktiv grunnskole som sikre like muligheter i fritidsaktiviteter

Vi ønsker å styrke skoletilbudet med en Fritidskoordinator som jobber tett med laget rundt barnet. Skolen kjenner barna og familien best, og er i posisjon til å dele informasjon om lokalt aktivitetstilbud, både digitalt, gjennom elevsamtaler og synliggjøres av fritidsaktiviteter i skolen. I tillegg kan man i elevsamtaler fange opp de barn og familier som ikke er aktive på fritiden. Tillitten til informasjon fra skolen er også stor, samtidig ivaretas GDPR og personvern. Forbundet mener at tettere samarbeid med skolen er et effektivt tiltak for økt deltakelse. Synspunktet støttes av Ekspertgruppen om barn i fattige familier.

Godt samvirke mellom skole, hjem og fritidsaktivitet gir et solid økosystem rundt alle barn!

Det er mange som koordinerer inkluderende aktiviteter og ordninger lokalt. Vi trenger likelydende ordninger i alle landets kommuner, at fritidskoordinator knyttes til skolen og får hovedansvar for å koordinere innsats, synliggjøre lokalt fritidstilbud og bistå identifisere familienes behov for støtte til deltakelse. Videre ønsker vi at Aktivitetsguide-tilbudet blir et kommunalt felles tilbud, gjerne i regi av lokale frivillighetssentraler. Sammen danner de bindeleddet mellom ulike instanser, og en viktig ressurs i arbeidet med å styrke laget rundt barnet. Samtidig sikres en tjeneste som hensyntar enkeltindividets egne ønsker for aktivitet.

Tilgjengelige og funksjonelle øvingsarenaer

En god øvingshverdag for korpsene for økt deltakelse er:

- **å få være et kraftsentrum i lokalmiljøene.** Ha tilhold der hvor lokalmiljøet skapes. Skolen, samfunnshuset, korpshuset, kulturhuset, med samme tanke som med fotballbanen. Et sted der alle vil være.
- **tilgjengelighet.** Åpningstider eller nøkkelsystem som gir enkel tilgang til lokalet. Forutsigbar og likeverdig tilgang som andre brukere av lokalene.
- **god akustikk for HMS og musikkresultatet** God akustikk er avgjørende for hvordan musikken faktisk låter og god akustikk gir akseptabelt HMS-nivå på øvelsen.
- **stort nok øvingsrom og stort og tilgjengelig lager.** Stor gulvflate, høyt under taket, tilgang på dagslys og godt arbeidslys. Lager med plass til korpsets instrumenter, slagverktøy, noter, uniformer og andre rekvisitter som er i umiddelbar nærhet til øvingslokalet.
- **godt møtested.** Egnede lokaler for pauser, møter og andre aktiviteter utenom øving.

Informative kommunale nettsider med god informasjon om tilgjengelige fritidsaktiviteter og støtteordninger lokalt. Gjennom samarbeid med Frivillighet Norge om Ungfritid.no, kan kommuner integrere en løsning for oversikt over tilgjengelige aktiviteter i sin kommune.

Rammevilkår i form av gode, tilgjengelige, forutsigbare og fleksible støtteordninger spesielt rettet mot deltakelse i og drift av kulturfrivilligheten. Det må være automatikk i at familier som mottar økonomisk sosialhjelp også mottar støtte til barns deltakelse i fritidsaktivitet. Støtten må inkludere alle sider ved deltakelse, som transport, utstyr, turer/seminarer, kontingent o.l. Rammevilkårene må også inkludere tilgjengelige og funksjonelle lokaler, slik at alle har muligheten til å bli med.

Avlastning i hverdagen, mer kunnskap og kompetanseheving

Barn som har behov for støtte i skolehverdagen, har lignende behov i fritiden. Samtidig er holdninger blant ledere og medlemmer løftet frem som hinder for deltakelse⁴. Organisasjonen

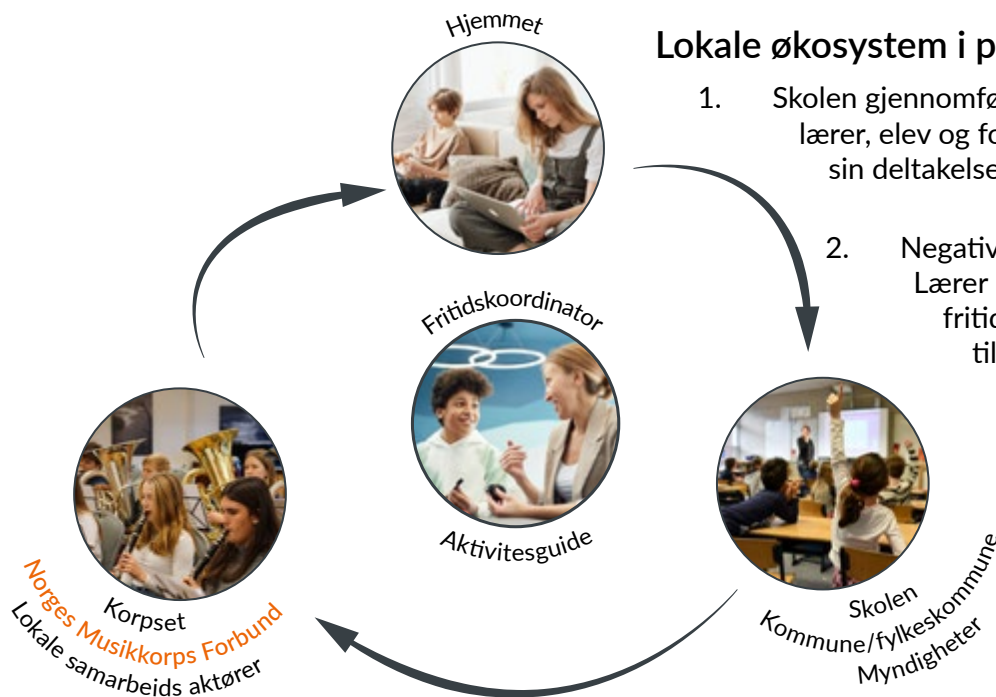
trenger mangfoldets kunnskap, ferdigheter, erfaringer og holdninger for å utvikle seg videre og være relevant som nærmiljøtiltak og kulturell møteplass fremover. Det er behov for en finansieringsordninger som åpner for å hyre ressurspersoner som kan tilby støtte og kompetanseheving innen fagfelt som inkludering og bredderekuttering.

Økt kunnskap om barrierer i alle landets korps. Korpsene trenger at det etableres gode rutiner for informasjonsdeling lokalt om forebyggende tiltak. Dette vil sikre at tiltakene benyttes i en travel korps hverdag. Det kreves holdningsendring og fornyelse av innøvde rutiner for å være attraktiv og aktuell som aktør i dagens samfunn.

ØKT DELTAKELSE - KOORDINERING FRA SKOLEN OG KOMMUNEN

Lokale økosystem i praksis:

1. Skolen gjennomfører utviklingssamtale med lærer, elev og foresatt: Elev får spørsmål om sin deltakelse i organisert fritidsaktivitet.
2. Negativt svar utløser en handling: Lærer informerer skolens fritidskoordinator som innkaller til informasjonsmøte med elev og foresatt. Ønsker eleven å teste ut en aktivitet opprettes kontakt med lokale aktivitetsguider tilknyttet den lokale frivillighetssentralen. Guiden følger elev/familie tett opp og inn i passende aktivitet for hvert individuelle barn.

Nasjonalt organisasjonsnivå

Realisering av fritidserklæringen lokalt

Musikkorpsforbundet trenger at myndighetene støtter opp om arbeidet med å utarbeide lokale fritidserklæringer, og støtter oss bak innspillene fra Nasjonal Dugnad mot fattigdom og utenforskap (NDFU) og i erklæringsgruppa for Fritidserklæringen. Det bør stille krav om å utarbeide og følge opp lokale fritidserklæringer i alle kommuner gjennom [ALLE MED](#). Ved å stille krav om lokale fritidserklæringer får kommuner og frivilligheten en anledning til å formalisere et samarbeid med mål om å sikre økt deltakelse. En lokal fritidserklæring vil bidra til et sterkere fokus og økt engasjement i arbeidet med å inkludere barn og unge i fritidsaktiviteter.

Sterkere sammen - mer tverrsektorielt samarbeid

Vi trenger at nasjonale og lokale myndigheter støtter opp om tverrsektorielt samarbeid, og at kulturorganisasjonene blir naturlige høringsinstanser i saker som er relevante. NMF ønsker kulturråd i alle kommuner som høringsinstans og veileder for kommunene i saker som vedrører det lokale frivillige kulturlivet, på lik linje med kommunale idrettsråd. Et lokalt kulturråd vil gi et samlet musikk- og kulturliv en sterkere stemme lokalt, enn hvert enkelt lag for seg (ref. Norsk Musikkråd).

Gi mulighet for langsiktighet i tilskudd på tvers av sektorer fordi kulturaktivitet er sosial bærekraft

Vi står nå på hoppkanten i realisering av Ungdomsløftet, se side 3. Men vi opplever utfordringer i å finne rette tilskuddsordninger for å bistå i realiseringen og som gir forutsigbarhet for at vi som organisasjon skal få til økt deltakelse og beholde de unge med de frivillige voksne og dirigenter der ute. Det er langsiktig og "tett-på" arbeid i hverdagen.

Rettinger for personer med nedsatt funksjonsevne

Vi ønsker oss nasjonale føringer som definerer personer med nedsatt funksjonsevne sine rettigheter ved deltakelse i fritidsaktivitet.

Kunnskapsgrunnlag og kompetanse for mer riktige prioriteringer

Vi ber om at det investeres ressurser og økonomi til å utforske effekten av deltakelse i fritidsaktivitet.

Bygg organisasjonene med kompetanse

Blant nøkkelinnsiktene fra Institutt for samfunnsforskning er at kompetanse i organisasjonene har betydning for god inkludering. Kompetansen gir mer effektive og målrettede tiltak, og sikrer god oppfølging også etter første øvelse eller trening. Inkludering er ikke skippertaksarbeid, men handler om å bygge inkluderende miljø og ha ressurser til tilpasning og oppfølging. Inkludering handler om å identifisere barrierer, finne fram til nye målgrupper, tilpasse tilbudet og følge opp med gode tilpasninger. Enkeltprosjekter for punktdeltakelse er ikke bærekraftige hvis det ikke finnes ressurser til å følge opp, og håndtere nødvendige endringer i organisasjonens arbeidsmetoder.

Det er viktig å ha tillit til organisasjonenes kompetanse på feltet. Ulike organisasjoner på ulike felt trenger ulike metoder for å finne fram til forskjellige grupper som er dårlig representert i sin aktivitet. Vi støtter blant annet Kulturalliansens oppfordring til regjeringen om å legge ekstra tilskudd til inkludering som pluss på ordinære tilskudd, for eksempel Frifond og andre aktivitetstilskudd.

3

HVEM TRENGER VI Å SAMARBEIDE MED FOR Å INKLUDERE FLERE?

Forskningsinstitusjoner og prosjekter for økt faktakunnskap om barrierer for deltakelse

Vi trenger å vite mer og snakke med målgruppen - de det gjelder. Det vil være ulike samarbeidspartnere ut ifra ulike barrierer. Eksempler på samarbeidspartnere kan være SSB, Telemarksforskning, som vi allerede har et samarbeid med, Institutt for samfunnsforskning, og andre organisasjoner som besitter kunnskap om barrierer for deltakelse.

Nettverk av lag og foreninger og sektorer – st erkere sammen!

Vi erfarer at frivilligheten og sektorer rundt barn og unges oppvekst ofte kjemper samme kamper – hver for seg. Legg til rette for at organisasjoner og prosjekter som knytter lag og foreninger sammen får leve. NDFU, LNU og Frivillighet Norge gjør et stort arbeid med kommuners inkludering av barn og unge. En inkluderende frivillighetspolitikk i kommunen letter arbeidet for hver enkelt organisasjon.

Styrk Frivilligsentralene som et knutepunkt for frivilligheten. Tilknytt aktivitetsguider til frivilligsentralene, slik at samarbeid om økt deltakelse har et knutepunkt.

Etablere aktive samarbeid med interesseforeninger som jobber med/for målgruppene vi ønsker å nå. Tilby tilrettelagt informasjon for målgruppene i samarbeid med interesseforeningene.

Myndigheter og offentlig sektor

Vi, det vi si det enkelte korps trenger å samarbeide med skolen, etterskoletidsordning (SFO/AKKS) og frivillighetskoordinator. Ved å etablere gode strukturer for samarbeid om barn og unges oppvekst gjennom skolen, vil det være lettere å komme i kontakt med og gi informasjon til målgruppen. I tillegg er det behov for sterkere samarbeid utover kultursektoren, og med oppvekst, by- og stedsutvikling og helse.

Fritidskoordinator på skolen og Støttekontakt/BPA

Barn som har behov for støtte i skolen, har også samme behov for støtte i fritidsaktivitet. Støttekontakt/BPA bør innvilges på fritiden dersom man har vedtak på dette i skolen. Gjennom samarbeidet med fritidskoordinator i skolen kan dette realiseres.

Kulturskolen – kommunalt opplæringstilbud og et ressurscenter for korpene

Bygg kompetanse på moderne musikalsk ledelse vi trenger for korps og still krav til kulturskolens kompetanseprofiler, slik at korpene behov dekkes i kulturskolen som gir opplæringstilbudet til korps. Gjennom samarbeid med Norsk Kulturskoleråd, kan vi styrke kulturskolene som lokalt ressurscenter for korpene.

Utdanningsinstitusjoner

Utdanning som treffer! For at kommunene skal ha tilgjengelig og relevant kompetanse til det frivillige kulturliv, er det viktig å sikre et bredt og relevant utdanningstilbud tilpasset det frivillige kulturlivs behov. Korpsdidaktikk må prioriteres i høyere utdanning og det må etableres videreutdanning for dirigenter/instruktører som stimulerer til bred og barrierefri deltakelse i korps. Vi oppfordrer derfor til å iverksette en nasjonal utredning av musikkutdanningen i Norge med mål om å sikre at utdanning av fremtidens musikkpedagoger og dirigenter møter frivillig kulturlivs behov for helhetlig og inkluderende læring, i samarbeid med NMF.

Samarbeidspartnere kommersielt

Stiftelser og kommersielle samarbeidspartnere er viktig for vår virksomhet. De realiseres sammen med oss muligheten for god aktivitet lokalt og for flere gjennom økonomisk partnerskap for felles sosial bærekraft.

Innspill til regjeringens handlingsplan for deltakelse i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter

HVORDAN FÅR VI ØKT DELTAKELSE I MUSIKKORPS FOR BARN OG UNGE I NORGE?

1. **En aktiv lokal grunnskole med fritidskoordinator og som er navet i lokalt økosystem mellom hjem og fritidsaktivitet:** En grunnskole som gir like muligheter for alle barn og unge til å delta i fritidsaktivitet. Slik kan vi realisere Fritidserklæringen! Skolen og etterskoletids-ordninger må informere om og samhandle med frivilligheten.
2. **Sikre riktig kompetanseutvikling for kunnskap om mangfold-ledelse og det å lede nåtidens barn og unge:** Bygg kompetanse på moderne musikalsk ledelse innenfor korps og still krav til utdanningstilbudene, samt kulturskolens kompetanseprofiler. Identifiser behovet for dirigenter og ledere i skolekorpset for å sikre økt deltakelse!
3. **Datainnsamling og analyse:** Følg og bruk kunnskap og data for å sikre resultatorienterte tiltak. Utforsk sammenhengen mellom sosial bærekraft og deltakelse i korps.
4. **Ha lokale fritidserklæringer alle steder** som gir frivilligheten forståelige og forutsigbare ordninger. Disse må følges opp med konkrete støtteordninger; spesielt med tiltak rettet mot de familiene som mottar støtte til livsopphold fra NAV.
5. **Beholde barna i aktivitet:** Likevektig fokus på å rekruttere bredt, og beholde de som allerede deltar. Sikre deltakelsen gjennom kunnskap om hva som virker!
6. **Tilgjengelighet:** Sikre god tilgang og informasjon om og i aktivitetene for å unngå utenforskap – sikre tilgjengelige og funksjonelle lokaler!
7. **Kjennskap til aktiviteten:** Vi trenger å øke kjennskapet til aktiviteten blant nye målgrupper, og redusere stigma og fordommer knyttet til deltakelse i korps
8. **Ta vare på frivillig engasjement:** Skap rom og motivasjon for frivillig innsats for å sikre bærekraftig korpsdrift, og et fremtidig samfunn med godt mangfold i fritidstilbudet. La de frivillige holde på med kjerneaktiviteten, gjør rammebetingelser enkle og gode.
9. **Økonomisk støtte:** Gjør deltakelse i korps mer attraktivt ved å subsidiere opplæringer, instrumenter og kontingent.

Vi erkjenner at veien fremdeles er lang, men som Norges største kulturfrivillige organisasjon er vi forpliktet til å bidra til en handlingsplan som gir like muligheter for deltakelse i korpsaktiviteter for barn og unge i hele landet. Vi oppfordrer regjeringen til å bruke denne handlingsplanen som et verktøysett for å realisere dette målet i samarbeid med organisasjonslivet og oss!